

door hem uit de grond was gestampt, maar als een legitiem koninkrijk, dat opnieuw was opgericht door de paus met instemming van de vorsten en het volk. Er was niet iets nieuws gecreëerd, wat de wereld van toen zou ervaren als een revolutie, maar de oude orde der dingen was hersteld. Deze officiële opvatting werd benadrukt in de stichtingsoorkonde van de *Cappella Palatina* in Palermo (1140): 'Dankzij de autoriteit van onze heilige moeder, de Roomse Kerk, en dankzij het gezamenlijk advies van de aartsbisschoppen, bisschoppen, abten, prinses, graven, edelen, clerus en de gehele bevolking van ons rijk, is het koninkrijk, dat in de loop der eeuwen was weggekwijnd, door de goedgunstigheid van de Verlosser weer in zijn oude luister hersteld en op eervolle wijze bevorderd en geprezen.'⁴⁶

Over het verloop van Rogers kroning worden we goed geïnformeerd door Alexander van Telese. De abt, die niet persoonlijk aanwezig was, doet op zulk een levendige wijze verslag van de gebeurtenissen dat hij door een ooggetuige op de hoogte moet zijn gebracht. Misschien was Mathilde, Rogers zus, wel deze ooggetuige of haar man, graaf Rainulf van Alife:

De hertog werd op vorstelijke wijze naar de aartsbisschoppelijke kerk geleid, waar hij de heilige zalving ontving en zo de koninklijke waardigheid aannam. Het is onbeschrijflijk en onvoorstelbaar hoe groot zijn roem was op dat moment, hoe koninklijk zijn waardigheid, hoe overvloedig zijn rijkdom. Voor de toeschouwers leek het alsof alle eer en rijkdom van de wereld hier was samengekomen. De gehele stad was op buitengewone wijze versierd en straalde slechts licht en vreugde uit.

Overal in het koninklijk paleis waren de muren met wandkleden versierd. De vloer, die met kleurrijke tapijten was bedekt, gaf een heerlijk zacht gevoel aan de voeten van degenen die het paleis mochten betreden. Toen de koning naar de kerk ging voor zijn inhuldiging werd hij vergezeld door alle hoogwaardigheidsbekleders. Een groot aantal paarden, die waren uitgerust met gouden en zilveren zadels en biten, escorteerde hen aan weerszijden.

Voor degenen die aan de koninklijke tafel plaatsnamen, was er een rijkelijke keuze aan spijs en dranken, die op borden en in bekken van goud en zilver werden geserveerd. Alle bedienden droegen bovendien zijden kleding, zelfs het personeel dat de tafels afruimde. Wat valt er nog aan toe te voegen? In het koninklijk paleis was zoveel weelde en rijkdom te zien, dat iedereen werd gegrepen door gevoelens van diepe bewondering en grote verbazing. Bij degenen die van ver waren gekomen boezemden deze gevoelens zelfs angst in, want wat zij met hun eigen ogen hadden gezien, overtrof alles wat zij van horen zeggen hadden vernomen.⁴⁷

De kroningsceremonie, die met oosterse pracht werd gevierd, moet een indrukwekkend spektakel zijn geweest. Het was een bewuste demonstratie van de welhaast

Afb. 2: Jezus Christus kroont Roger tot koning. Mozaïek in de Santa Maria dell'Ammiraglio (la Martorana) in Palermo.

bewaking van de andere koninklijke kastelen werd toevertrouwd aan vazallen. Zo liet de koning in de zomer van 1135 de strategisch gunstig gelegen rotsburcht van Caiazzo, ten noordoosten van Capua, versterken en stelde in de omgeving enkele vazallen aan.¹¹⁰ Rogers inspanningen om zijn koninkrijk te beschermen door middel van kastelen en torens vinden we ook terug in de kroniek van Santa Maria di Ferraria, alhoewel die pas in de dertiende eeuw werd geschreven:

De koning liet de punten die toegang boden tot zijn koninkrijk versterken en dat op zulk een wijze dat haast niemand binnen kon komen zonder zijn toestemming. Het koninkrijk wordt namelijk begrensd door rivieren, die je alleen via een brug kunt oversteken, en door bergen, wier dalen door muren worden versperd. Aan alle andere zijden grenst het koninkrijk aan zeeën, wier kusten worden bewaakt door torens en wachters, zodat bij een naderende (vijandelijke) vloot de koning met lichtsignalen (*fanones*) langs de kust onmiddellijk op de hoogte kon worden gebracht over de grootte en de positie van de vloot.¹¹¹

Om op grond van deze getuigenis van een latere kroniekschrijver te concluderen dat er een 'netwerk van kastelen' was waarmee Roger de noordgrens van zijn koninkrijk bewaakte, gaat echter te ver. Er wordt weliswaar gesproken over een reeks van kastelen, maar dat wil nog niet zeggen dat er sprake was van een gestructureerd 'bestuur' van deze kastelen, zoals later onder Frederik II en tot op zekere hoogte al onder Hendrik VI het geval was. Roger II hield zich echter wel intensief bezig met de kastelen en het onderhoud ervan. Dit blijkt uit het feit dat Frederik II, toen hij een eeuw later het netwerk van kastelen reorganiseerde, liet onderzoeken welke gewoontes (*consuetudines*) er in de tijd van Roger II van kracht waren met betrekking tot het beheer van de kastelen.¹¹²

Roger II was enorm geïnteresseerd in bestuurlijke zaken. Alexander van Telese schrijft dat de koning in zijn 'vrije tijd' de belastingen, de inkomsten en uitgaven en de boekhouding controleerde. Alles moest worden opgeschreven en niets mocht zomaar worden uitgegeven.¹¹³ Zo'n grondige interesse in bestuur is ongewoon voor een heerser uit de twaalfde eeuw. Alleen Frederik II, en later in het bijzonder Karel I van Anjou (1265–1285), hielden zich op dergelijke wijze bezig met de financiën van het koninkrijk.

Terwijl Roger zich dus persoonlijk bemoeide met bestuurlijke zaken, gaf zijn opvolger Willem I vrijwel alle bestuurlijke macht aan zijn kanselier Maio van Bari en bemoeide zich zelden met staatszaken.¹¹⁴ Onder Maio van Bari werd de basis gelegd voor een gestructureerder bestuur van het Zuid-Italiaanse vasteland. Aan het hoofd plaatste hij zijn zwager Simon en zijn broer Stefan, die beiden de titel *magister capitaneus* (opperkapitein) kregen. De kamerheren werden nu ook in Apulië en Campanië onder een *magister camerarius* (hoofdkamerheer) geplaatst. Echter, de moord op Maio